

SPECIFIC REFORMS OF THE ANTI-CRISIS PROGRAMS ADOPTED IN UZBEKISTAN

Dilafroz G`ofurova Zoxid qizi

www.gofurova.dilafroz.1999@gmail.com

University of World Economy and Diplomacy,

Student of the Faculty of International Economics and Management

Annotation: It is natural that all our compatriots are interested in the impact of the global financial crisis on the economy of our country. In this regard, the President said, "It should not be concluded that the deepening global financial crisis will not affect our country, it will bypass us." So, such an understanding of the matter would be too simplistic, it would be an unforgivable mistake. In the following article it is broadly indicated that, Uzbekistan demonstrated its own political and economical list of efforts to survive in the risky financial crisis.

Key words: Financial crisis, globalization processes, international community, shock therapy, financial system, economic factors.

Kirish.

Barchamiz bir haqiqatni anglab yetishimiz lozim-O'zbekiston bugun Xalqaro hamjamiyatning va global moliyaviy-iqtisodiy bozorning ajralmas tarkibiy qismi hisoblanadi". degan so'zlarini yana bir bor esga olish muhimdir. O'z navbatida O'zbekistonning glaballashuv jarayonlaridagi ishtiroki ham ushba inqiroz oqibatlarining ma'lum darajada iqtisodiyotimizga o'z ta'sirini ko'rsatishi mumkinligidan darak beradi.

O'zbekiston Respublikasining birinchi Prezidenti I. Karimov ta'kidlab o'tganlaridek, "O'zbekistonda qabul qilingan o'ziga xos islohat va modernizasiya modeli orqali biz o'z oldimizga uzoq va davomli milliy manfaatlarimizni amalga oshirish vazifasini qo'yar ekanmiz, "shok terapiyasi" deb atalgan usullarni bizga chetdan turib joriy etishga qaratilgan urinishlardan, bozor iqtisodiyoti o'zini o'zi tartibga soladi, degan o'ta jo'n va amaldagi tasavvurlardan voz kechdik". Biroq o'z o'rnida takidlash lozimki, moliyaviy inqirozning Respublikamiz iqtisodiyotiga ta'siri boshqa rivojlangan va ayrim qo'shni davlatlardagiga qaraganda mazmunan farq qiladi. Agar boshqa mamlakatlarda bu jarayonlar bevosita moliya tizimining izdan chiqishi va ishlab chiqarish hajmlarining keskin qisqarib ketishi, ko'plab yirik korxonalarning yopilishi orqali namoyon bo'lsa, bizda jahon xomashyo bozorlarida talabning susayishi tufayli narxlarning keskin pasayishi hamda buning oqibatida eksport daramodlarining sezilarli kamayishi, asosiy savdo hamkorlarimizning harid qobiliyatining pasayishi natijasida tashqi savdo aylanmasining qisqarishi orqali namoyon bo'ladi.

Shu bilan birga, bugungi kunda ko'plab yetakchi omil va mutaxassislarimiz tamonidan iqtisodiyotimizda moliyaviy inqirozning salbiy oqibatlari ta'sirini pasaytiradigan omillar mavjudligi ta'kidlanmoqda. Iqtisodiy omillar va mutaxassislarning fikrlariga ko'ra, mamlakatimiz iqtisodiyotining jahon iqtisodiyotiga inqiroz oqibatlari ahamiyatli ta'sir ko'rsatadigan darajada integrasiyalashmaganligi, mamlakatimizda katta hajimdagi xorijiy kapitalni ushlab turuvchi kompaniya va moliyaviy inistitutlarning yo'qligi, xususiylashtirish mexanizimi va shart sharoitlari natijasida deyarli barcha ustav fondlarining, korxonalarning real xususiy aktivlari bilan taminlanganligi kabi holatlar asosida inqirozning salbiy ta'siri u qadar katta bo'lmasligi mumkin. Aksincha hozirgi inqiroz ehtimoli kutilayotgan salbiy ta'sirlardan tashqari biz uchun ijobiy ta'sirlarga ham ega bo'lishi, yangi imkoniyatlarni vujudga keltirish mumkin. AQSh va Yevropadagi investorlar aksiyalardan bosh tortib, o'z aktivlarini bo'shatmoqdalar. Mohiyatiga ko'ra, qaytadan qandaydir ishga jalb etish zarur bo'lgan resurslarni bo'shatish jarayoni bormoqda. Demak, yangi bozorlarni, yangi imkoniyatlarni izlash boshlanadi. Investorlar kapital kiritishning muqobil yo'llarini qidiradilar. G'arb bozorlarida turg'unlikka yuz tutgan chog'da rivojlanayotgan mamlakatlar bozorlari o'sishning ijobiy dinamikasini ko'rsatadi. Shunday mulohazalardan kelib chiqqan holda ko'plab investorlar O'zbekiston bozoriga e'tibor qaratishlari ehtimoldan holi emas.

Shuningdek jahon moliyaviy inqirozining O'zbekistonga ta'sirining jiddiy bo'lmaganligini qo'yidagi omillar bilan izohlash mumkin.

- Ma'muriy-buyruqbozlik tizimidan bozor iqtisodiyotiga o'tishning bosqichma-bosqich amalga oshirish yo'lini tanlaganligi;

- Davlat bosh islohatchi sifatida ma'suliyatni o'z zimmasiga olishi zarurligini aniq belgilab olinganligi;

- O'zbekistonda moliyaviy-iqtisodiy byudjet, bank-kredit tizimi shuningdek, iqtisodiyotning real sektori korxonalari va tarmoqlarining barqaror hamda uzluksiz ishlashini ta'minlash uchun yetarli darajada mustahkam zaxiralar ajratilganligi va zarur resurslar bazasi.

- Aholining ish haqi va daromadlarini izchil va oldindan oshirib borish hamda iste'mol bozorida narxlar indeksining asossiz tarzda o'sishining oldini olishga doir chora-tadbirlarning izchillik bilan amalga oshirilganligi.

- Davlatning moliyaviy-iqtisodiy va bank tizimlarining nechog'lik barqaror va ishonchli ekani, ularning himoya mexanizmlari qanchalik kuchliligi bilan izohlanadi. Hozir O'zbekistonning umumiy tashqi qarzi yalpi ichki mahsulotga nisbatan 13,3% ni tashkil etmoqda, eksport hajmiga nisbatan esa 31% dan oshmaydi. Bu o'z navbatidan mamlakatimizning halqaro darajadagi tulov qobiliyatiga egaligini ifodalaydi.

Shuningdek O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati tomonidan 2018-yil 624-1-qaroriga ko'ra Respublikamizda 2018-2024-yillar oralig'ida inqirozga qarshi choralar bajarilishi bo'yicha bir qator dasturlar amalga kiritilgan.

Xulosa.

Barchamiz bir haqiqatni anglab yetishimiz lozim – O'zbekiston bugun xalqaro hamjamiyatning va global moliyaviy-iqtisodiy bozorning ajralmas tarkibiy qismi hisoblanadi", deya o'zlarining qat'iy fikrlarini bildirgan hamda inqirozning mamlakatimiz iqtisodiyotiga ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan yo'nalishlarini oldindan ko'rsatib bergan edi. Prezidentimiz o'z ma'ruzasida birinchi navbatda dunyo bozorida xomashyo va tayyor mahsulotga ehtiyojning tobora pasayib borishini hisobga oladigan bo'lsak, bunday holat mamlakatimizning eksport salohiyati va valyuta tushumiga salbiy ta'sir ko'rsatmasdan qolmasligini qayd etib o'tdi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2005 yil 30 apreldagi «O'zbekiston Respublikasi Monopoliyadan chiqarish, raqobat va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash davlat qo'mitasini tashkil etish to'g'risida»gi 3602-sonli Farmoni // «NORMA» axborot-qidiruv tizimi.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2008 yil 18 noyabrdagi «Iqtisodiyot real sektori korxonalarining moliyaviy barqarorligini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PF-4053 sonli Farmoni // «NORMA» axborot-qidiruv tizimi.
3. Karimov I.A. O'zbekiston iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlari. – T.: O'zbekiston, 1994. – 72 b.
4. Karimov I.A. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. – T.: O'zbekiston, 1997. – 326 b.